

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 37/2017-52

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 3. mája 2017 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta, zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Rudolfa Tkáčika v konaní o sťažnosti [REDACTED], [REDACTED]; [REDACTED], [REDACTED]; [REDACTED], [REDACTED]; [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], zastúpených advokátom JUDr. Ladislavom Potockým, Mydlárska 187/19, Žilina, pre namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 415/1993 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 415/1993 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Žilina prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 415/1993 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED] priznáva finančné zadostučinenie každému v sume po 5 000 € (slovom päťtisíc eur), ktoré im je Okresný súd Žilina povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Žilina je povinný uhradiť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED] trovy konania v sume 400,40 € (slovom štyristo eur a štyridsať centov) na účet advokáta JUDr. Ladislava Potockého, Mydlárska 187/19, Žilina, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 37/2017-22 z 24. januára 2017 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED] (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietali porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 415/1993 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Sťažovatelia v sťažnosti okrem iného uviedli, že „sa pôvodnou žalobou na vyrovnanie dedičských podielov zo dňa 13.4.1993 domáhali, aby Okresný súd Žilina rozhodol, že sme spoluvlastníkmi nehnuteľností vedenej v PK vložke [REDACTED] [REDACTED] v kat. území [REDACTED], podľa veľkosti zákonných dedičských podielov, vyplývajúcich z dedičského rozhodnutia Štátneho notárstva v Žiline č. D 80/57, po svojej matke [REDACTED] zomrelej [REDACTED]“.

Ďalej sťažovatelia uviedli, že „Okresný súd Žilina rozsudkom zo dňa 24. októbra 1995, sp. zn. 14C 415/93... žalobu zamietol, z dôvodu, že žalovaná [REDAKOVANÉ] tvrdila, že nebola vyzvaná na vypořádanie dedičských podielov do 30.6.1993 a o vypořádání dedičských podielov sa dozvedela až z podanej žaloby zo dňa 13.4.1993, ktorá jej bola doručená až 18.8.1993. Okresný súd vôbec nebral do úvahy výzvu pani [REDAKOVANÉ] - dedičky zo dňa 15.1.1991, ktorá ju vyzvala na zapožičanie dedičského spisu po úmrtí [REDAKOVANÉ] za účelom vymáhania podielov za pozemky v užívaní JRD v [REDAKOVANÉ].“.

V ďalšej časti sťažnosti sťažovatelia poukázali na to, že „Proti tomuto rozsudku Okresného súdu Žilina zo dňa 24.10.1995, sp. zn. 14C 415/93 prostredníctvom svojho splnomocneného právneho zástupcu JUDr. Ladislava Potockého... podľa § 201 O.s.p. podali včas odvolanie žalobcovia, ktorí žiadali zrušiť rozsudok Okresného súdu Žilina zo dňa 24.10.1995. sp. zn. 14C 415/1993.

Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením zo dňa 30. októbra 1997 rozsudok Okresného súdu Žilina zrušil a vrátil mu vec na ďalšie konanie.

V odôvodnení uznesenia poukázal krajský súd, že podmienkou pre úspešnosť žaloby na vyrovnanie dedičských podielov (§16 ods.3 zákona 1293/1992 Zb.) je, že toto právo existuje. Podľa § 13 tohto zákona by totiž mohlo dôjsť k jeho zániku, ak nebolo uplatnené voči povinnej osobe v lehote do 30.6.1993. Keďže zákon nepredpisuje formu uplatnenia tohto práva, je možné urobiť to aj písomne, ale i ústne. Za včasné uplatnenie tohto nároku, treba považovať i návrh na vyrovnanie dedičských podielov, podaný na štátnom notárstve v zmysle §40 zákona č. 330/1991 Zb. v lehote 6 mesiacov od účinnosti tohto zákona a to aj tak, že sa o ňom povinná osoba nedozvedela a zároveň sa okresný súd má vypořadať s tým, u ktorých oprávnených osôb malo dôjsť k uplatneniu tohto návrhu.“.

3. Keďže napadnuté konanie nebolo dosiaľ právoplatne skončené, sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd v náleze vyslovil, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní bolo porušené ich základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, aby okresnému súdu prikázal konať bez zbytočných prietáhov a aby im priznal finančné zadost'účinenie každému v sume 5 000 € a úhradu trov konania.

II.

4. Na výzvu ústavného súdu sa k prijatej sťažnosti vyjadrila podpredsedníčka okresného súdu podaním sp. zn. 1 SprS/608/2016 doručeným ústavnému súdu 24. marca 2017, v ktorom okrem iného uviedla: „*Žaloba vo veci samej bola podaná na Okresnom súde Žilina dňa 14.05.1993. Jej predmetom je určenie vlastníckeho práva žalobcov k nehnuteľnostiam podľa veľkosti zákonných dedičských podielov. Chronológiu jednotlivých procesných úkonov súdu uviedol zákonný sudca v predmetnej právnej veci v rámci vyjadrenia k ústavnej sťažnosti zo dňa 27.02.2017, ktoré v prílohe k vyjadreniu pripájam. Zákonný sudca podrobne poukazuje na priebeh konania , uvádza skutočnosti, ktoré ovplyvnili frekvenciu procesných úkonov a postup súdu v predmetnej právnej veci, ako sú zmeny konajúcich zákonných sudcov, správanie sa strán sporu a ich postup pri vymedzení predmetu žaloby a postup v procese dokazovania, riešenie otázky právneho nástupníctva strán. V ďalšej časti zákonný sudca opisuje podmienky výkonu svojej funkcie sudcu na Okresnom súde Žilina so záverom, že tieto vylučujú akúkoľvek zodpovednosť sudcu za sťažovateľmi opísané prieťahy v konaní.*

... nepochybne celková dĺžka konania napriek zákonným sudcom popísanej náročnosti a zložitosti veci vyvoláva záver o jej opodstatnenosti, a to napriek všeobecne známej enormnej zaťažnosti jednotlivých súdnych oddelení Okresného súdu Žilina. Zákonný sudca vo svojom vyjadrení poukazuje na počet mu pridelených vecí od roku 2009 až do 31.12.2016 a priemerné množstvo mesačne rozhodnutých vecí. V tejto súvislosti musím uviesť, že sudca nie je znevýhodnený oproti iným sudcom vybavujúcim občianskoprávnu agendu, či ostatným sudcom Okresného súdu Žilina. Posúdenie otázky, do akej miery prieťahy v konaní boli spôsobené postupom procesných strán, prípadne neefektívnym konaním súdu v predmetnej právnej veci ponechávam na rozhodnutie Ústavného súdu.

Vzhľadom na predmet konania a pluralitu subjektov vystupujúcich na procesných stranách možno právnu vec radiť medzi spory skutkovo a právne zložitejšie. Na druhej strane je zrejmé, že celková dĺžka konania nebola závislá len od právnej alebo skutkovej zložitosti veci. Nepochybne dĺžku konania ovplyvnil aj procesný postup sťažovateľov, keď až v priebehu konania súd ustálil predmet konania. Napriek súdu známej predchádzajúcej

judikatúre ústavného súdu, napr. I. ÚS 23/03, uvádzam, že rozsah celkového zaťaženia jednotlivých súdnych oddelení Okresného súdu Žilina je taký, že nie je v silách sudcov a súdnych úradníkov konať vo všetkých im pridelených veciach plynulo a bez prietahov, pričom personálna situácia súdu neumožňuje správe súdu prijať okamžité efektívne riešenia. Je však zrejmé, že systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti nemožno pripisovať na ťarchu procesných strán s dopadom na mieru ochrany práv im garantovaných Ústavou SR v čl. 48 ods. 2.“

5. Podpredsedníčka okresného súdu zároveň k svojmu vyjadreniu priložila stanovisko vo veci konajúceho sudcu okresného súdu [REDAKOVANÉ], obsahom ktorého bola aj podrobná chronológia úkonov (priebehu) napadnutého konania. Obsah súvisiaceho spisu okresného súdu potvrdzuje úkony uvedené v tomto vyjadrení, ktoré ústavný súd považuje za preukázané.

V predmetnom vyjadrení zaujal vo veci konajúci sudca stanovisko k správaniu sťažovateľov ako účastníkov konania a uviedol, že „*aj právny zástupca sťažovateľov a aj samotný sťažovateľia svojou nečinnosťou prispeli k tomu, že vec sťažovateľov... nie je do dnešného dňa právoplatne skončená.*

Rozhodne popieram, že by som ako zákonný sudca v období rokov 2007 až po súčasnosť spôsobil akékoľvek prietahy opísané v Sťažnosti sťažovateľov.“

Ďalej uviedol, že „*Od momentu fyzického odovzdania veci... konám nepretržite riadne a včas, úkony Okresného súdu Žilina som podrobne rozpísal na predchádzajúcich stranách tohto vyjadrenia.*

Vo veci je vykonané úplné dokazovanie, kedy po odstránení vady podania spôsobeného úmrtím žalobkyne v rade 2aa/ [REDAKOVANÉ]... vo veci žaloby... rozhodnem.

K prideleniu veci: by som chcel uviesť, že predmetná vec 14C 415/1993 mi bola pridelená na prejednanie a rozhodnutie Dodatkom č. 4/ k rozvrhu práce zo dňa 14.8.2006, po zákonnej sudkyňi [REDAKOVANÉ].

Okrem vecí po sudkyňi JUDr. [REDAKOVANÉ] mi boli pridelené v roku 2006 aj veci po [REDAKOVANÉ] spolu v počte cca 200 vecí, z toho viac ako 30 vecí s dátumom nápadu pred rokom 2000.

Okrem vyššie uvedených vecí mi následne boli pridelené do môjho senátu aj veci z vyššie uvedených senátov z registra Ro.

Najstaršia vec, ktorá mi bola pridelená bola z roku 1988 (č.k. 11C 884/1998).

Taktiež som mal dočasne pridelené na prejednanie a rozhodnutie vecí sudcov Okresného súdu Žilina, vykonávajúcich stáž na Krajskom súde Žilina...

... Na civilnom oddelení Okresného súdu Žilina pracujem nepretržite s nápadom 100% civilných vecí. v predchádzajúcich rokoch som vybavoval ešte aj dedičskú agendu.

Podľa získaných štatistických výkazov Okresného súdu Žilina za roky od 1.1.2009 až 31.12.2016 napadlo do môjho senátu 3.433 civilných vecí, z toho som rozhodol 3.151 vecí, štatisticky som vybavil 2.905 vecí.

Podľa štatistík za roky od 1.1.2009 až do 31.12. 2016 priemerne ročne do môjho senátu napadá 429 vecí, rozhodnem ročne 394 vecí, štatisticky vybavím ročne 364 vecí.

V prepočte za mesiac (ak počítame 11 mesiacov výkonu, pri len 4-och týždňoch riadnej dovolenky, bez inej dovolenky, PN, OČR, iné), napadá do môjho senátu mesačne 39 vecí. rozhodnem mesačne 35.8 vecí a štatisticky vybavím 33.09 vecí.

Aby som vybavil objem vecí napadajúcich do môjho senátu 25C, agendu vybavujem nielen počas pracovnej doby na Okresnom súde Žilina, ale aj doma po večeroch, sobotách a nedeliach.

Činnosť každého sudcu má svoje limity a po nikom nie je možné žiadať, aby sa nie krátkodobo, ale trvalo pracovne prepínal, vystavoval sa nezvládnuteľnému stresu, a v prospech nadštandardného plnenia pracovných úloh dlhodobo potláčal svoj súkromný život.

Od roku 2007 až po súčasnosť je po mne požadované, aby som vybavoval mne rozvrhom práce pridelený vyššie uvedený nápad vecí bez zbytočných prietáhov.

Doposiaľ nikoho nezaujímal, či som vôbec schopný vybaviť rozvrhom práce pridelený nápad vecí na prejednanie a rozhodnutie včas a bez zbytočných prietáhov.

Nikoho nezaujímá, že pri plnení úloh sa dlhodobo pracovne prepínam, nikoho nezaujímá, že som dennodenne vystavený nezvládnuteľnému stresu, nikto nerieši situáciu, že v prospech nadštandardného plnenia pracovných úloh som nútený potláčať svoj súkromný život.“.

6. K vyjadreniu podpredsedníčky okresného súdu sťažovateľa zaujali prostredníctvom svojho právneho zástupcu stanovisko podaním doručeným ústavnému súdu 19. apríla 2017, v ktorom okrem iného uviedli, že im *„neprináleží posudzovať jej právne stanovisko“*. Svoje vyjadrenie zamerali viac na stanovisko vo veci konajúceho sudcu okresného súdu, ku ktorému uviedli: *„Podali sme my žalobcovia na Ústavný súd Slovenskej republiky sťažnosť, pretože naša vec nie je prerokovaná bez zbytočných prietahov, podľa Čl. 48 ods.2 Ústavy SR, každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohli vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.*

Je zistiteľné, že my sťažovateľa poťažne naši právni predchodcovia podali žalobu na Okresný súd Žilina na vyrovnanie dedičských podielov dňa 14.5.1993. Od tejto doby ku dňu 11.11.2016,. kedy sme písomne podávali sťažnosť na Ústavný súd Košice, skoro 24 rokov teda v mesiaci máji 14.5.1993 a za 24 rokov nebolo rozhodnuté.

Podpísaný [REDAKOVANÉ] ako aj my žalobcovia. [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] sme nepodávali sťažnosť na konkrétneho sudcu, ale na prietahy v konaní vo veci, ktorá sa prejednáva na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 14C 415/1993.

Vyjadrenie konajúceho sudcu, že sťažnosť... na ústavný súd SR podával proti nemu JUDr. Ladislav Potocký nie je pravdivá a objektívna, lebo my sťažovateľa sme požiadali JUDr. Ladislava, aby v našom mene takúto sťažnosť na ústavný súd pripravil a podal a za tým účelom sme mu podpísali aj písomné plnomocenstvo.

... My sťažovateľa sa nevyjadrujeme k tomu, ako je systém pridelenia jednotlivých vecí sudcom, ani koľko a komu bolo pridelené jednotlivé veci, ani aké sú podmienky na civilnom oddelení OS Žilina, ani k osobným problémom toho, ktorého sudcu, pretože nám to neprináleží.“

7. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

8. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Podľa čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

10. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak, ako právoplatným rozhodnutím súdu (obdobne III. ÚS 127/03, IV. ÚS 221/04).

11. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

12. Táto povinnosť súdu a sudcu vyplývala do 30. júna 2016 z ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý bol s účinnosťou od 1. júla 2016 zrušený a počnúc týmto dňom je úprava civilného sporového, civilného mimosporového a správneho súdneho konania predmetom Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), Civilného mimosporového poriadku (ďalej aj „CMP“) a Správneho súdneho poriadku (ďalej aj „SSP“).

13. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietáhov podľa právnej úpravy účinnej do 30. júna 2016 vyplývala z § 6 OSP, ktorý súdu prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupoval tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prerokovaná a rozhodnutá. Ako aj z § 117 ods. 1 OSP, podľa ktorého bol sudca povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov a z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

14. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietáhov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expresis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 CSP a čl. 12 CMP, podľa ktorých súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu (podľa Civilného sporového poriadku), resp. účastníkov konania (podľa Civilného mimosporového poriadku) a iných osôb. Pričom v zmysle § 5 SSP sa týmto základným princípom civilného sporového konania spravuje aj konanie pred správnym súdom. Tento základný princíp konania je premietnutý do ďalších ustanovení Civilného sporového poriadku, Civilného mimosporového poriadku a Správneho súdneho poriadku so zohľadnením osobitostí jednotlivých druhov konaní tvoriacich predmet úpravy týchto poriadkov.

15. Napríklad povinnosť súdu konať bez prietáhov vyplýva z § 157 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania, z ustanovení § 153 CSP o sudcovskej koncentrácii konania, ďalej z ustanovení § 168 – § 172 CSP o predbežnom prejednaní sporu a následkoch neprítomnosti strán, aj z § 179 ods. 1, podľa ktorého pojednávanie vedie súd tak, aby sa mohlo rozhodnúť spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania a účel tohto zákona, alebo § 183 ods. 1 prvej vety, podľa ktorej pojednávanie sa môže odročiť len z dôležitých dôvodov.

16. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna, faktická, prípadne procesná zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1) správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľov.

17. Pokiaľ ide o prvé kritérium, ústavný súd po preskúmaní spisu sp. zn. 14 C 415/93 zistil, že predmetom namietaného konania pred okresným súdom je rozhodovanie o návrhu na vyrovnanie dedičských podielov. Vzhľadom na predmet konania ústavný súd konštatoval, že po právnej stránke ide o štandardnú občianskoprávnu vec patriacu do rozhodovacej agendy všeobecného súdnictva, a preto namietané konanie nemožno považovať za právne zložité.

Vzhľadom na vysoký počet navrhovateľov (v súčasnosti sedemnást'), ako aj úmrtia viacerých z nich v doterajšom priebehu konania, keď musel okresný súd viackrát upravovať okruh účastníkov konania, prihliadať na priebeh dedičských konaní a nadviazať komunikáciu s dedičmi zomrelých navrhovateľov, konanie vykazuje faktickú zložitosť, ktorá má výrazný podiel na jeho doterajšej dĺžke. Faktickou zložitosťou však nemožno

ospravedlniť nečinnosť súdu v jednotlivých štádiách konania, resp. jeho neefektívnu činnosť, ktorá nesmeruje plynulo k právoplatnému rozhodnutiu vo veci.

Obdobný záver skonštatoval ústavný súd aj v nálezoch sp. zn. II. ÚS 128/05 zo 6. októbra 2005, ako aj sp. zn. IV. ÚS 173/2010 z 30. augusta 2010, ktorými bolo vyhovené sťažnostiam iných účastníkov konania ako sťažovateľov, v ktorých namietali porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v napadnutom konaní.

18. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľov, resp. ich právnych predchodcov, v preskúmvanej veci ústavný súd sčasti súhlasí s vyjadrením vo veci konajúceho sudu, že aj samotní sťažovatelia, resp. ich právny zástupca, svojou nečinnosťou prispeli k zbytočným prieťahom v napadnutom konaní, avšak nie až takou významnou mierou, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na ich ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným prieťahom.

19. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v napadnutom konaní. Ústavný súd predovšetkým zastáva názor, že napadnuté konanie, ktoré nebolo právoplatne skončené ani po takmer 23 rokoch od jeho začatia, nie je potrebné osobitne vyhodnocovať a uvádzať prípadne jednotlivé obdobia nečinnosti okresného súdu (m. m. IV. ÚS 280/2011), pretože v okolnostiach danej veci už samotná dĺžka konania je z ústavnoprávneho hľadiska neakceptovateľná a ničím neospravedlniteľná.

Napokon ústavný súd už v náleze č. k. II. ÚS 128/05-33 zo 6. októbra 2005, ako aj v náleze sp. zn. IV. ÚS 173/2010 z 30. augusta 2010 vyslovil, že okresný súd sa dopustil zbytočných prieťahov v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 415/93, ktoré sa týkali iných účastníkov konania, ale toho istého súdneho konania.

Ústavný súd zdôrazňuje, že občianske súdne konanie, ktoré bez meritórneho právoplatného rozhodnutia trvá tak dlho, ako to je v danej veci, možno už len na základe jeho posúdenia v celku považovať za nezlučiteľné s imperatívom ustanoveným v čl. 48

ods. 2 ústavy (obdobne napr. IV. ÚS 260/04, IV. ÚS 173/05, III. ÚS 242/2012 a III. ÚS 269/2012).

Obranu okresného súdu spočívajúcu v poukazovaní na neprimerane vysoký nápad, resp. pracovnú preťaženosť vo veci konajúceho sudcu okresného súdu ústavný súd nemohol akceptovať, pričom poukazuje na svoju ustálenú štandardnú judikatúru (napr. I. ÚS 23/03, I. ÚS 141/03, II. ÚS 153/06, III. ÚS 242/2012), podľa ktorej nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní.

20. Ústavný súd po posúdení všetkých skutočností dospel k názoru, že doterajším postupom okresného súdu v napadnutom konaní s prihliadnutím na doterajšiu dĺžku konania (takmer 23 rokov) došlo u sťažovateľov k porušeniu ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, a preto vyslovil porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, tak ako to je uvedené v 1. bode výrokovej časti tohto nálezu.

21. Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva alebo slobody došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo alebo slobodu porušil, aby vo veci konal. Ústavný súd preto v súlade so svojím rozhodnutím o porušení základného práva sťažovateľov v zmysle § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde prikázal okresnému súdu, ktorý v čase rozhodovania ústavného súdu vo veci koná, aby ďalej konal bez zbytočných prietáhov (2. bod výrokovej časti tohto nálezu).

22. Sťažovatelia sa domáhajú aj priznania finančného zadosťučinenia a náhrady trov právneho zastúpenia.

23. Aj keď ústavný súd vyslovil porušenie sťažovateľmi označeného základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, nepovažoval vzhľadom na okolnosti prípadu uplatnenie tejto svojej právomoci za dostatočné na to, aby sa dosiahla vo veci účinná náprava, a preto považoval za potrebné zaoberať sa aj vecnou opodstatnenosťou návrhu sťažovateľov na priznanie finančného zadosťučinenia, ktoré je podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde náhradou nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch za stav spôsobenej právnej neistoty postupom orgánov verejnej moci.

24. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

25. Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

26. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

27. Sťažovatelia v sťažnosti žiadajú priznať finančné zadosťučinenie v sume po 5 000 € každému z nich. Tento svoj návrh odôvodňujú s poukazom na neúmernosť dĺžky konania, ktorá je takmer 23 rokov.

28. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (m. m. IV. ÚS 210/04). Pri rozhodovaní o priznaní

finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

29. Ústavný súd v danom prípade zohľadnil predovšetkým celkovú dĺžku konania okresného súdu.

30. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd považoval v konkrétnych okolnostiach daného prípadu priznanie sťažovateľmi požadovanej sumy 5 000 € pre každého z nich za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde. Ústavný súd preto rozhodol tak, ako to je uvedené v 3. bode výrokovej časti tohto nálezu.

31. Ústavný súd podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol o úhrade trov konania sťažovateľov, ktoré im vznikli v súvislosti s ich právnym zastupovaním.

32. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľov ústavný súd vychádzal z príslušných ustanovení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov.

33. Sťažovatelia si uplatnili trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, spísanie ústavnej sťažnosti) uskutočnené v roku 2016. Základná sadzba odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2016 je 143 € a hodnota režijného paušálu je 8,58 €. Základná sadzba tarifnej odmeny by mala byť znížená o 50 %, pretože išlo o spoločné úkony pri zastupovaní dvoch alebo viacerých osôb, t. j. na sumu 71,50 €. V prípade piatich sťažovateľov pred ústavným súdom tvorí náhrada trov právnej služby advokátom celkovú sumu 800,80 € (pre jedného sťažovateľa 160,16 €). Vzhľadom na to, že právny zástupca sťažovateľov si úhradu trov právneho zastúpenia uplatnil iba v sume 400,40 €, ústavný súd, súc viazaný

petitom sťažnosti, túto úhradu sťažovateľom priznal len vo výške uplatneného nároku, tak ako to je uvedené v 4. bode výrokovej časti tohto nálezu.

34. Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov (§ 31a ods. 1 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP).

35. V zmysle čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, je potrebné pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. mája 2017